

## خاتمة المستدرک

[ 193 ] " ودر تفسیر مشهور عسکری (علیه السلام) - که بمولای ما صاحب العسکر منسوبست - حدیثی مطول مشتمل بر حکایت آنحال علی التفصیل مذکور شده، و من میگویم: صاحب ان تفسیر - چنانچه محمد بن علی بن شهر آشوب رحمه الله در معالم العلماء آورده و من در حواشی کتاب نجاشی و کتاب رجال الشیخ تحقیق کردم - حسن بن خالد برقی است برادر ابی عبد الله محمد ابن خالد برقی و عم احمد ابن ابی عبد الله برقی و باتفاق علماء ثقة و مصنف کتب معتبره بوده است. در معالم العلماء گفته: و هو اخو محمد بن خالد، من کتبه تفسیر العسکری من املاء الامام (علیه السلام)، و اما تفسیر محمد بن القاسم، که از مشیخة روایة ابی جعفر بن بابویه است علماء رجال او را ضعیف الحدیث شمرده اند، تفسیریست که آنرا از دو مرد مجهول الحال روایت کرده، و ایشان بابی الحسن الثالث الهادی العسکری (علیه السلام) اسناد کرده اند و قاصران نا متمهران اسناد را معتبر می پندارند و حقیقت حال آنکه تفسیر موضوع، و بابی محمد سهل بن احمد الدیاجی مسند و بر مناکیر احادیث و اکاذیب اخبار محتوی و منطوی و اسناد آن بامام معصوم مختلق و مفتریست، انتهى " (1). \_\_\_\_\_ (1)

شارع النجاة للمحقق الداماد: لم نظفر به، وفي الذريعة 13: 4 (شارع النجاة: رسالة فتوائية فارسية، والظاهر أن هناك نسخة منها في مكتبة السيد جلال الدين المحدث بطهران). اما ترجمة النص المذكور الى العربية فهي: " في تفسیر العسکری علیه السلام - المشهور والمنسوب الى مولانا صاحب العسکر - حدیث طویل مشتمل علی ذکر حاله بالتفصیل، وانا اقول: صاحب هذا التفسیر - كما اورده محمد بن علي بن شهر آشوب رحمه الله في معالم العلماء، وحقته انا في حواشي كتاب النجاشي، وكتاب رجال الشیخ - هو الحسن بن خالد البرقي اخو ابی عبد الله محمد بن خالد البرقي و عم احمد بن ابی عبد الله البرقي، وهو باتفاق العلماء ثقة، من مصنف الكتب المعتبرة. قال في معالم العلماء: وهو اخو محمد بن خالد، من کتبه تفسیر العسکری، من املاء الامام علیه السلام، و اما تفسیر محمد بن القاسم، من مشایخ روایة ابی جعفر بن بابویه، وعلماء (\*) \_\_\_\_\_